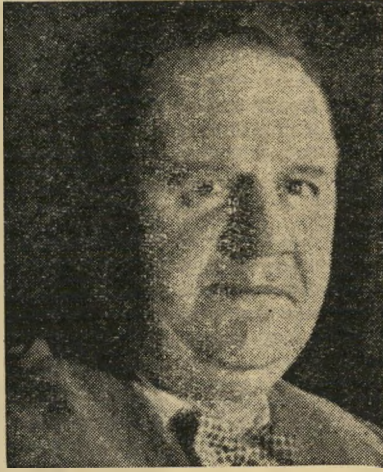

באותו זמן, תחת השלטון המצרי המתפורר והולך, קם בסודאן מנהיג דתי קנאי בשם מוחמד אחמד „אל-מהדי“ (המושרה) שהכריז על עצמו כנביא חדש, גירש את המצרים והאנגלים (שבאו להלחם בסוחרי העבדים) מחרטום והשתלט על הארץ. **דף חדש בסימן שור וזנב.** המצב בדלתה הגיע לשיא ב-11 ליולי 1882 כאשר התקוממו תושבי אלכסנדריה תחת אחמד עורב והתנפלו על התושבים הזרים בעיר. צי משותף של אנגלים וצרפתים סיר כל הזמן לאורך החוף להפגין את כוחו. לאחר ההתקוממות החליטו האנגלים להפציץ את העיר אולם הצרפתים לא הסכימו, הפסיקו את השתתפותם בהנהגת מצרים, שאליה נכנסו בשעתו על מנת להסדיר את פרעון חובות הכריב איסמעיל. האנגלים פתחו באש תופת על העיר וחיליהם ירדו לחור. בסימן להבות, רצה, שוד ואונס נפתח עוד דף בהיסטוריה המצרית. התנועה הלאומית דוכאה במהירות והכריב הקים ממשלה הנתונה כולה להשפעת בריטניה. בשנת 1896 יצא כו/ משותף חזק של חיילים בריטיים (8000) ומצריים (17.000) נגד המהדי בסודאן ובקרב מכריע ליד העיר אומדורמן הנחיל הכוח המשותף תבוסה מוחצת לסודאנים. או חלה סודאן להיות שטח מצרי והפכה לקונדומיניום אנגלו-מצרי ומעצמות העולם הכירו בבריטניה כבעלת זכות הנהגה על הסודאן.

אותנו בצמא. הפלחים, שאהבו את מנהיגם, ואשר כל מלה על הפסקת מי הנילוס העבירה אותם על דעתם כמו בהמוניהם. פרעות, רצח קצינים וחיללים אנגליים, הצרות והריסת סכרים העידו על התמרדות הפלח. קופטים ומוסלמים התאחדו במאבקם, הקימו מפלגה לאומית אדירה, אל-ווד. משך שלוש שנים השתוללו שני הצדדים. לבסוף נכנעו האנגלים — אולם רק למראית עין. זגלול הוחזר מגלותו ובפברואר 1922 הוכרזה מצרים מדינה עצמאית — עם זכות בריטית להכריע בארבעה סעיפים: הבטחת דרכי התחבורה של האימפריה, הגנת מצרים מפני פלישה או התערבות זרה, הגנת זכויות המיעוטים, הסודאן. אולם עת הויתורים חלפה: זגלול שהפך בינתיים למנהיג קיצוני ביותר לא הכיר בזכויות אלה, המשיך לתבוע עצמאות מוחלטת. הפרעות נמשכו והגיעו לשיאן עם רצח סיר לי סטאק, סירדאר (מפקד עליון) של הצבא המצרי ומושל הסודאן בחרטום בשנת 1924. כתגובה איימו האנגלים להפנות חלק גדול ממי הנילוס להשקאת אזורים מדבריים בסודאן. מצרים נסערה עד מעמקי נפשה. סעד זגלול התפטר, אך חמת הפלח והסטודנט בקהיר לא פגה. וכאשר, בשנת 1926, נפטר המנהיג הדגול עברו רבבות על פני ארוננו וגשבעו לו: „לא נחיה בלי עצמאות ואיחוד עם קה הנילוס.“

סיר מילס למפסון, הנציב העליון הבריטי בקהיר שהפך שגריר עם מתן העצמאות אך המשיך. למעשה, לאחוז ברטן השלטון.

הפגה חזם על חיים שקטים. פעמיים, בשנת 1928 ובשנת 1930, נוהל משא ומתן עם האנגלים ופעמיים נכשל. לראשונה סביב שאלת החוקת חיילים בריטיים במצרים ובפעם השנייה בגלל הסודאן. בשום אופן, הודיעה המשלחת המצרית, לא יותר העם על הסודאן.

כאשר ב-1936 פלשו האיטלקים לחבש והחלו מדברים על הסחת מי הנילוס הכחול (אחד משני הפלגים העיקריים של הנילוס) חיפשו שני הצדדים פשרה. ב-26 לאוגוסט 1936, בראשות מוסטפא אל-נחאס שירש את מקום סעד זגלול כראש הווד, חתמה משלחת מצרית מורכבת מכל המפלגות על חוזה עם האנגלים. לפי החוזה בוטל מעמד הצבא הבריטי ככובש וניתנה ההבטחה כי מיד לאחר שיוקמו קסרקטי נים חדשים יפונה הצבא הבריטי מאלכסנדריה וקהיר, ירוכו באיזור תעלת סואץ. מצרים התחייבה לסלול רשת כבישים ורכבות ממדרגה ראשונה לשירות הצבא הבריטי באיזור. תמורת זאת הבטיחו האנגלים לצאת כאשר יגיע הצבא המצרי לרמה שיוכל להבטיח את הגנת התעלה במקרה של מלחמה. חלק זה של החוזה היה צריך למישאר בתוקפו משך 20 שנה עד 1956.

העם שמח כי ראה בחוזה ניצחון גדול. גם מלכו הצעיר, פארוק, שירש את אביו המלך פואד חודשים אחדים לפני חתימת החוזה, מילא את לבו בבטחון לעתיד. כי למרות הכל האמינו המצרים בהבטחות האנגלים. ציפו לפינוי הצבא הבריטי תוך חדשים מעטים. יחד עם זאת, סברו, יקום להם צבא חזק. שוב חלם הפלח על חיים שקטים, פוריים, חופש מהתערבות זרה. רק בעיית הסודאן נשארה לוטה בערפל. אך למראה רצונם הטוב של האנגלים האמין כי גם בעייה זו תמצא את פתרונה בקרוב והוא יוכל להתמסר לאדמתו ולטיפוח הנילוס. **„אד! גלא! אד-גלא!“** השנים חלפו, פארוק הגיע לגיל בגרות והוכתר מלך, אך האנגלים עוד ישבו בלב קהיר ואלכסנדריה ומצרים היתה עדיין רחוקה מעצמאות או אחרות פנימית. סיר מילס למפסון, שהיה הנציב העליון הבריטי, החליף את תוארו בזה של שגריר הוד מלכותו אך המשיך לנהוג כשליטה הכל יכול של הארץ. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה חדלו האנשים לדבר על פינוי הבריטים או על עצמאות אך שנאת האנגלים נתעוררה שוב בלבם והם קיוו למפתחם ושחרור על ידי הגרמנים. ראש (המשך בעמוד 10)

לפי ההסכם יתנופפו דגלי בריטניה ומצרים יחד על הבנינים הציבוריים, הפיקוד העליון על הכוחות המזוינים יימסר למושל העליון אשר מינויו ייעשה על ידי הכריב לפי המלצת האנגלים. אולם להבות הלאומיות המצרית לא שככו. מדי פעם צעדו סטודנטים ופועלים ברחובות קהיר ואלכסנדריה, דרשו את פינוי הצבא הבריטי שלא היה לו כל מעמד רשמי בארץ. כל פעם נשנתה הבטחת הבריטים „עוד מעט נצא“. אולם השנים עברו והצבא הבריטי התבסס בארץ, פקידים בריטיים השתלטו שליטה מוחלטת על חיי הכלכלה והמדיניות המצרית. לורים היתה הגנה מפני החוק המצרי: אם זר רצה או גנב היתה המשטרה המצרית חסרת אונים ורק הקונסוליה של אותו זר יכלה לטפל בו. בשנת 1905 נחתם חוזה הנותן למצרים זכות להחליט מה לעשות בהכנסות מדינתם.

בשנת 1914, תחת לחץ ההמונים המתמיד, הוקם בית נבחרים ראשון. סגן נשיאו היה מדינאי מתון בן 60. שמו היה סעד זגלול באשא.

רוב המשלים, מאגדות הנילוס. עם פרוץ מלחמת העולם

הראשונה ביטלו הבריטים את האספה הנבחרת, הכריזו על ביטול השתייכות מצרים לאימפריה התורכית, הפכו את הארץ לארץ חסות בריטית. תום המלחמה, שהביא גל של תנועות לאומיות בכל רחבי העולם, חיזק גם את התנועה המצרית. בראשה עמד עתה אותו מנהיג ישיש אשר כעורבי קודמו היה בן כפר בדלתה. גבוה, רוה, בעל עינים כחולות היה סעד זגלול אחד הנואמים קוליהבים של התקופה אשר לקח את רוב משליו מאגדות הנילוס. הוא הוכנס לתפקיד ציבורי לראשונה על ידי לורד קרומר, מי שהיה נציב עליון בריטי משך 23 שנה. התפקיד: שר החינוך. לדעת הלורד האנגלי, היה זה אדם ישר, מוכשר ואמיץ אשר בודאי יגיע רחוק. ואמנם היה כן. סעד זגלול הגיע רחוק מאד, הרבה יותר מאשר היה רוצה הלורד האנגלי.

עם תום המלחמה, תבע זגלול עצמאות מדינית לארצו, ביקש לנסוע לועידת השלום בפאריס. במקום זה הועלה על אנית מלחמה בריטית, הוגלה לראשונה למלטה ומשם לאיי סיישל באוקיינוס ההודי. היה זה סימן לסערה לפרוץ. „ראו“, צעקו נואמים נלהבים ברחובות הערים ובככרות הכפרים, „האנגלי אינו שומר הבטחותיו, נלחמנו עמו נגד התורכים, אחינו לדת, ועתה הוא מסרב לצאת מארצנו. חוסיין ופיצל, שכנינו הערבים, מיסדים ממלכות חדשות ואילו אנו נשארו ככלבים. עוד מעט יפסיקו את המים בחרטום וסכריהם ימיתו

העושר והעוני. למעלה יושבים שמונה האחוזים השולטים על המדינה — המלך, הבאשים וקציני הצבא — כאשר כל מרצם נתון לרדיפה אחרי תענוגות ומינוי מיליוני שאיפות יתר 92 האחוזים של האוכלוסייה. הפלחים המרודים, אכולי המחלות

